

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

29 noiembrie 2007^{*}

În cauza C-68/07,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolelor 68 CE și 234 CE de Högsta domstolen (Suedia), prin Decizia din 7 februarie 2007, primită de Curte la 12 februarie 2007, în procedura

Kerstin Sundelind Lopez

împotriva lui

Miguel Enrique Lopez Lizazo,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul A. Rosas, președinte de cameră, domnii J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka, A. Ó Caoimh (raportor) și A. Arabadjiev, judecători,

^{*} Limba de procedură: suedeza.

avocat general: doamna E. Sharpston,
grefier: domnul R. Grass,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul german, de domnul M. Lumma, în calitate de agent;
- pentru guvernul italian, de domnul I. M. Braguglia, în calitate de agent, asistat de doamna W. Ferrante, avvocato dello Stato;
- pentru guvernul finlandez, de doamna J. Himmanen, în calitate de agent;
- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul M. Wilderspin și de doamna P. Dejmek, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- ¹ Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 3, 6 și 7 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO L 338, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2116/2004 al Consiliului din 2 decembrie 2004, în ceea ce privește tratatele încheiate cu Sfântul Scaun (JO L 367, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul nr. 2201/2003”).
- ² Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri de divorț introduse de doamna Sundelind Lopez împotriva domnului Lopez Lizazo.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

- ³ În temeiul considerentelor (4), (8) și (12) ale Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești față

de copiii comuni (JO L 160, p. 19), care a fost abrogat, începând cu 1 martie 2005, de Regulamentul nr. 2201/2003:

„(4) Anumite diferențe între normele naționale în materie de competență și de recunoaștere îngreunează libera circulație a persoanelor, precum și buna funcționare a pieței interne. În consecință, se justifică adoptarea unor dispoziții vizând unificarea normelor privind conflictul de competență în materie matrimonială și în materia responsabilității părintești, astfel încât să se simplifice formalitățile pentru recunoașterea rapidă și automată și executarea hotărârilor judecătorești.

[...]

(8) Este necesar ca măsurile prevăzute în prezentul regulament să fie consecvente și uniforme, pentru a permite o circulație a persoanelor cât mai amplă. În acest scop, acesta trebuie să se aplice și resortisanților unor state terțe care au legături suficient de strânse cu teritoriul unui stat membru, în conformitate cu criteriile de competență prevăzute în regulament.

[...]

(12) Criteriile de competență acceptate în prezentul regulament se bazează pe principiul conform căruia trebuie să existe o legătură reală între persoana interesată și statul membru care își exercită competența. Decizia de a include anumite criterii corespunde faptului că acestea există în diferite ordini de drept interne și sunt acceptate de celelalte state membre.” [traducere neoficială]

- 4 Articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, intitulat „Competență de fond”, prevede:

„(1) Sunt competente să hotărască în problemele privind divorțul, separarea de drept și anularea căsătoriei instanțele judecătorești din statul membru:

(a) pe teritoriul căruia se află:

- reședința obișnuită a soților sau
- ultima reședință obișnuită a soților în condițiile în care unul dintre ei încă locuiește acolo sau
- reședința obișnuită a pârâtului sau
- în caz de cerere comună, reședința obișnuită a unuia dintre soți sau
- reședința obișnuită a reclamantului în cazul în care acesta a locuit acolo cel puțin un an imediat înaintea introducerii cererii sau

- reședința obișnuită a reclamantului în cazul în care acesta a locuit acolo cel puțin șase luni imediat înaintea introducerii cererii și în cazul în care acesta este fie resortisant al statului membru respectiv, fie, în cazul Regatului Unit și al Irlandei, are «domiciliul» în acel loc;

(b) de cetățenie a celor doi soți sau, în cazul Regatului Unit și al Irlandei, statul «domiciliului» comun.” [traducere neoficială]

5 Articolele 4 și 5 din respectivul regulament stabilesc normele de competență în materie de cerere reconvențională și, respectiv, de transformare a separării de drept în divorț.

6 Articolul 6 din același regulament, intitulat „Caracterul exclusiv al competențelor prevăzute la articolele 3, 4 și 5”, prevede:

„Un soț care:

(a) are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru sau

(b) este resortisant al unui stat membru sau, în cazul Regatului Unit sau al Irlandei, are «domiciliul» său pe teritoriul unuia dintre aceste state membre

nu poate fi chemat în judecată în fața instanțelor judecătorești dintr-un alt stat membru decât în temeiul articolelor 3, 4 și 5.” [traducere neoficială]

- 7 În temeiul articolului 7 din Regulamentul nr. 2201/2003, intitulat „Competențe reziduale”:

„(1) În cazul în care nicio instanță judecătorească dintr-un stat membru nu este competentă în temeiul articolelor 3, 4 și 5, competența este stabilită, în fiecare stat membru, de legislația respectivului stat.

(2) Orice resortisant al unui stat membru care își are reședința obișnuită pe teritoriul unui alt stat membru poate să invoce, ca și cetățenii acestui stat, normele de competență aplicabile în acest stat împotriva unui pârât care nu își are reședința obișnuită într-un stat membru și care fie nu are cetățenia unui stat membru fie, în cazul Regatului Unit sau al Irlandei, nu are «domiciliul» său pe teritoriul unuia dintre aceste state membre.” [traducere neoficială]

- 8 Articolul 17 din respectivul regulament, intitulat „Verificarea competenței”, prevede:

„Instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cauză pentru care nu este competentă în temeiul prezentului regulament și pentru care, în temeiul prezentului regulament, este competentă o instanță dintr-un alt stat membru, se declară, din oficiu, incompetentă.” [traducere neoficială]

Reglementarea națională

- 9 Legea referitoare la relațiile juridice internaționale privind căsătoria și tutela [Lag (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållande rörande äktenskap och förmynderskap, SFS 2005, nr. 431] prevede la articolul 2 alineatul 2 din capitolul 3

că o instanță judecătorească suedeză poate fi sesizată cu o cauză matrimonială dacă reclamantul este cetățean suedez și dacă își are reședința obișnuită sau a locuit la un moment dat în Suedia după ce a împlinit vârsta de 18 ani.

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

- ¹⁰ Doamna Sundelind Lopez, resortisantă suedeză, este căsătorită cu domnul M. Lopez Lizazo, resortisant cubanez. În timpul conviețuirii, soții au locuit în Franța. În prezent, în timp ce doamna Sundelind Lopez locuiește în continuare în Franța, soțul acesteia locuiește în Cuba.
- ¹¹ Întemeindu-se pe reglementarea suedeză, doamna Sundelind Lopez a introdus o cerere de divorț la Stockholms tingsrätt (Tribunalul de Primă Instanță din Stockholm). Cererea acesteia a fost respinsă prin Decizia din 2 decembrie 2005, pentru motivul că, în temeiul articolului 3 din Regulamentul nr. 2201/2003, numai instanțele judecătorești franceze sunt competente și că, prin urmare, articolul 7 din acest regulament se opune aplicării normelor de competență suedeze.
- ¹² Prin Hotărârea din 7 martie 2006, Svea hovrätt (Curtea de Apel din Svea) a respins apelul introdus împotriva acestei decizii.
- ¹³ Împotriva acestei hotărâri, doamna Sundelind Lopez a formulat un recurs în anulare la Högsta domstolen (Curtea Supremă). În cadrul recursului, aceasta susține că articolul 6 din Regulamentul nr. 2201/2003, care stabilește caracterul exclusiv al competenței instanțelor judecătorești din statele membre în temeiul articolelor 3-5 din acest regulament în cazul în care pârâtul își are reședința obișnuită într-un

stat membru sau este resortisant al unui stat membru, implică faptul că, în cazul în care pârâtul nu are niciuna dintre aceste calități, nu se aplică competența exclusivă a acestor instanțe judecătorești. Prin urmare, în speță, competența instanțelor judecătorești suedeze s-ar putea întemeia pe dreptul național.

- 14 În decizia de trimitere, Högsta domstolen arată că, în prezenta cauză, instanțele judecătorești suedeze, spre deosebire de cele franceze, își pot întemeia competența numai pe dreptul național, iar nu pe articolul 3 din Regulamentul nr. 2201/2003. Interpretarea articolului 7 din acest regulament ar avea, prin urmare, un efect direct asupra soluționării acțiunii principale. Or, Curtea nu ar fi interpretat încă aceste dispoziții.
- 15 În aceste condiții, Högsta domstolen a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În cazul în care pârâtul într-o cauză referitoare la o cerere de divorț nu își are reședința obișnuită într-un stat membru sau nu este resortisant al unui stat membru, acțiunea în justiție poate fi analizată de o instanță judecătorească a unui stat membru care nu este competentă în temeiul articolului 3 din [R]egulament[ul] [nr. 2201/2003], chiar dacă o instanță judecătorească dintr-un alt stat membru poate fi competentă în această privință în temeiul uneia dintre normele de competență stabilite la articolul 3 menționat?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 16 Prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 6 și 7 din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretate

în sensul că, în cazul în care, în cadrul unei proceduri de divorț, pârâtul nu își are reședința obișnuită într-un stat membru și nu este resortisant al unui stat membru, instanțele judecătorești dintr-un stat membru își pot întemeia pe dreptul național competența de a se pronunța asupra acestei cereri, deși instanțele judecătorești dintr-un alt stat membru sunt competente în temeiul articolului 3 din regulamentul menționat.

17 În acțiunea principală nu se contestă faptul că, potrivit articolului 3 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 2201/2003, instanțele judecătorești franceze sunt competente, potrivit regulamentului menționat, să hotărască asupra cererii formulate de doamna Sundelind Lopez, fie în temeiul celei de a doua liniuțe a acestei dispoziții, ca stat pe teritoriul căruia se află ultima reședință obișnuită a soților, în condițiile în care reclamanta încă locuiește în Franța, fie în temeiul celei de a cincea liniuțe a aceleiași dispoziții, ca stat pe teritoriul căruia se află reședința obișnuită a reclamantei, din moment ce aceasta a locuit în Franța un an imediat înaintea introducerii cererii de divorț.

18 Or, potrivit formulării clare a articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, numai în cazul în care nicio instanță judecătorească dintr-un stat membru nu este competentă în temeiul articolelor 3-5 din regulamentul menționat, competența este stabilită, în fiecare stat membru, de dreptul național.

19 Pe de altă parte, potrivit articolului 17 din Regulamentul nr. 2201/2003, a cărui formulare este de asemenea lipsită de orice ambiguitate, instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cauză pentru care nu este competentă în temeiul prezentului regulament este obligată să se declare din oficiu incompetentă în cazul în care o instanță judecătorească dintr-un alt stat membru este competentă în temeiul acestui regulament.

20 Prin urmare, din moment ce instanțele judecătorești franceze au competența de a se pronunța asupra cererii din acțiunea principală în temeiul criteriilor prevăzute la articolul 3 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 2201/2003, instanțele judecătorești

suedeze nu își pot stabili competența de a se pronunța asupra acestei cereri întemeindu-se pe normele dreptului național, conform articolului 7 alineatul (1) din regulamentul menționat, ci sunt obligate, potrivit articolului 17 din acest regulament, să se declare din oficiu necompetente în favoarea instanțelor judecătorești franceze.

- 21 Contrar susținerilor guvernului italian, această interpretare nu este pusă în discuție de articolul 6 din Regulamentul nr. 2201/2003.
- 22 Desigur, această dispoziție, care prevede că un pârât cu reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru sau resortisant al unui stat membru nu poate fi chemat în judecată, având în vedere caracterul exclusiv al competențelor definite la articolele 3-5 din Regulamentul nr. 2201/2003, în fața instanțelor judecătorești dintr-un alt stat membru decât în temeiul acestor dispoziții și, prin urmare, nu în temeiul regulilor de competență stabilite de dreptul național, nu interzice, pe de altă parte, ca un pârât care nu are nici reședința obișnuită într-un stat membru și nici cetățenia unui stat membru să poată fi chemat în judecată în fața unei instanțe judecătorești dintr-un stat membru în temeiul normelor de competență prevăzute de dreptul național al acestui stat.
- 23 Conform articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, acesta poate fi cazul atunci când nicio instanță judecătorească dintr-un stat membru nu este competentă în temeiul articolelor 3-5 din acest regulament, articolul 7 alineatul (2) din același regulament prevăzând că, într-o asemenea situație, dacă reclamantul este resortisant al unui stat membru și își are reședința obișnuită pe teritoriul unui alt stat membru, acesta poate să invoce, ca și cetățenii acestui din urmă stat, normele naționale de competență aplicabile în acest stat împotriva unui pârât care îndeplinește criteriile menționate.
- 24 Totuși, nu se poate deduce din aceasta că articolul 6 din Regulamentul nr. 2201/2003 stabilește o regulă generală potrivit căreia determinarea competenței instanțelor

judecătorești dintr-un stat membru de a se pronunța asupra problemelor legate de divorț în privința unui pârât care nu își are reședința obișnuită într-un stat membru și nu este resortisant al unui stat membru intră, în toate cazurile, sub incidența dreptului național, inclusiv în cazul în care o instanță judecătorească dintr-un alt stat membru este competentă în temeiul articolelor 3-5 din regulamentul menționat.

25 O astfel de interpretare ar echivala de fapt cu ignorarea formulării clare a articolului 7 alineatul (1) și a articolului 17 din Regulamentul nr. 2201/2003, a căror aplicare nu depinde, astfel cum reiese de la punctele 18-20 din prezenta hotărâre, de calitatea pârâtului, ci numai de întrebarea dacă o instanță judecătorească dintr-un stat membru este competentă în temeiul articolelor 3-5 din Regulamentul nr. 2201/2003.

26 Mai mult, această interpretare ar fi contrară obiectivului urmărit de acest ultim regulament. Într-adevăr, astfel cum reiese din considerentele (4) și (8) ale Regulamentului nr. 1347/2000, ale cărui dispoziții privind competența de a se pronunța în problemele referitoare la divorț au fost, în esență, reluate în Regulamentul nr. 2201/2003, acesta urmărește stabilirea unor norme uniforme privind conflictul de competență în materie de divorț pentru a asigura o liberă circulație a persoanelor cât mai amplă. Prin urmare, Regulamentul nr. 2201/2003 se aplică și resortisanților unor state terțe care au legături suficient de strânse cu teritoriul unuia dintre statele membre, în conformitate cu criteriile de competență prevăzute de regulamentul menționat, criterii care, potrivit considerentului (12) al Regulamentului nr. 1347/2000, se bazează pe principiul conform căruia trebuie să existe o legătură reală între persoana interesată și statul membru care își exercită competența.

27 Or, în acțiunea principală, din aplicarea dispozițiilor articolului 3 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 2201/2003 rezultă că o astfel de legătură există cu Franța, iar nu cu Suedia.

28 Prin urmare, se impune să se răspundă întrebării adresate că articolele 6 și 7 din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretate în sensul că, în cadrul unei proceduri de divorț, în cazul în care pârâtul nu își are reședința obișnuită într-un stat membru și nu este resortisant al unui stat membru, instanțele judecătorești dintr-un stat membru nu pot să își întemeieze pe dreptul național competența de a se pronunța asupra acestei cereri dacă instanțele judecătorești dintr-un alt stat membru sunt competente în temeiul articolului 3 din regulamentul menționat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

29 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolele 6 și 7 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2116/2004 al Consiliului din 2 decembrie 2004, în ceea ce privește tratatele încheiate cu Sfântul Scaun, trebuie interpretate în sensul că, în cadrul unei proceduri de divorț, în cazul în care pârâtul nu are reședința obișnuită într-un stat membru și nu este resortisant al unui stat membru, instanțele judecătorești dintr-un stat membru nu pot să își întemeieze pe dreptul național competența de a se pronunța asupra acestei cereri dacă instanțele judecătorești dintr-un alt stat membru sunt competente în temeiul articolului 3 din regulamentul menționat.

Semnături